

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, RH, AH, FK, AR

Frånvarande
AH-J, CW

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annika Hambrudd

Protokollförelare
Jurist
Joel Bremius

Nr 30

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar.

ÅLR 2021/2270
46 S3

Beslut

I samband med utlåtande om statsrådets förordning (ÅLR 2020/10129) anmälde minister Annette Holmberg-Jansson sig jävig i ärendet. Landskapsregeringen bedömde att grund för jäv förelåg i enlighet med 24 § 2 mom. 1 punkten i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Landskapsregeringen beslöt att minister Annette Holmberg-Jansson var jävig i ärendet. Landskapsregeringen konstaterar att det ifrågavarande ärendet rör samma sak varmed även det omfattas av jävsbeslutet.

Landskapsregeringen beslöt att skicka utlåtande till riksdagens grundlagsutskott enligt **bilaga 1 S321P22**.

Hänvisning
Er begäran om sakkunnigttrande 17.3

Grundlagsutskottet
FIN-00102 RIKSDAGEN

Kontaktperson
Joel Bremius, +358 18 25 000 (vxl)
joel.bremius@regeringen.ax

pev@riksdagen.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar

Landskapsregeringen har 17.3.2021 mottagit en begäran om sakkunnigttrande från riksdagens grundlagsutskott om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016).

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland ska landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag i landskapet sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpning av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna.

Grundlagsutskottet har enligt landskapsregeringens uppfattning i ett tidigare utlåtande (GrUU 44/2020 rd) ansett att social- och hälsovårdsministeriet är en sådan riksmyndighet som avses i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland och de uppgifter i lagen om smittsamma sjukdomar som ankommer på social- och hälsovårdsministeriet ska därmed på Åland skötas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen har till grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande (1.3.2021, dnr ÅLR 2021/1660) för tydlighetens skull framfört att även de uppgifter som ankommer på Institutet för hälsa och välfärd på Åland ska skötas av landskapsregeringen enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland.

I 58 c § 4 mom. i lagförslaget föreslås att ytterligare begränsningar än för närvarande kan genomföras endast om det på riksnivå är nödvändigt att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom på grund av en snabb acceleration av epidemin eller om en virusvariant hotar att sprida sig och det inom området i fråga konstateras spridning av virusvarianter bland befolkningen eller sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området.

Detaljmotiveringen till bestämmelsen anger att *"i praktiken är det fråga om att mer omfattande begränsningar än för närvarande behövs i bekämpningen av epidemin på nivå 2, där risken att spridningen tilltar ökar i hela landet och där regionerna och kommunerna efter statsrådets förordande styrs att i omfattande utsträckning införa åtgärder för samhällsspridningsfasen. Till denna del gäller förutsättningen för det första det nationella epidemiläget och för det andra sjukdomsläget i området i fråga."* (RP 32/2021 rd s. 15)

Landskapsregeringen konstaterar inledningsvis att den hybridstrategi och handlingsplan som tillämpas i riket inte omfattar landskapet Åland i enlighet med 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland. Landskapsregeringen har antaget en handlingsplan för bekämpning av covid-19 epidemin på Åland (reviderad 28.1.2021, dnr ÅLR 2020/8256) med definitioner av de olika epidemifaserna samt åtgärder för att bekämpa spridningen av epidemin i respektive epidemifas. Det är därmed högst oklart vad som avses med de uppställda kriterierna i 58 a § 4 mom. i lagförslaget och på vilka grunder ytterligare begränsningar av förplägnadsrörelser i landskapet Åland genomförs.

Landskapsregeringen anser vidare att ovanstående kriterier är för odefinierade och oprecisa. Lagförslaget saknar närmare definitioner om vad som avses med en snabb acceleration av epidemin och med virusvarianter. Dessutom kan kriteriet virusvarianter utan närmare definitioner i sig medföra att nödvändighetskravet som beskrivs i momentet uppfylls per automatik eftersom det på Åland och i riket de facto har förekommit spridning av nyare virusvarianter. Överlag kan även otydligheten och den oprecisa beskrivningen av nödvändighetskravet ifrågasättas då regleringen medför långtgående begränsningar av näringsfriheten enligt 18 § Finlands grundlag (FFS 731/1999) och restaurangidkarnas egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen.

Landskapsregeringen anser likt riksdagens ekonomiutskott att effekterna av de föreslagna begränsningarna kan för många verksamheter i praktiken likställas med en stängning av förplägnadsrörelser, eftersom lönsamheten i verksamheten kraftigt påverkas negativt (se EKKU 8/2021). Landskapsregeringen ifrågasätter därmed lagförslagets giltighetstid fram tills 30.6.2021, i synnerhet med hänsyn till ovanstående oklarheter.

Avslutningsvis vill landskapsregeringen framhålla att då tidigare framförda synpunkter under beredningen av propositionen inte beaktats och då oklarheter kring behörighetsfördelningen kvarstår överväger landskapsregeringen att inom lagtingets lagstiftningsbehörighet utfärda egna bestämmelser för att kunna reglera förplägnadsrörelsernas serverings- och öppethållningstider under exceptionella situationer. Detta för att anpassa regleringen till särförhållanden på Åland och övrig tillämplig landskapslagstiftning. Enligt 18 § 13 och 22 punkten i självstyrelselagen för Åland faller näringsverksamhet med vissa undantag och tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker inom lagtingets lagstiftningsbehörighet.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annika Hambrudd

BILAGA

Ålands landskapsregerings utlåtande av 8.3.2021 gällande begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i 58 a § (165/2021) i lagen om smittsamma sjukdomar och i statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (ÅLR 2021/1928)

FÖR KÄNNEDOM

Ålandsminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi
Heidi Kaila, Statsrådets kansli, heidi.kaila@vnk.fi
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, Justitieministeriet, janina.groop-bondestam@om.fi
Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@stm.fi
Anna Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@stm.fi

---

Hänvisning
Er begäran om utlåtande 4.3

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FIN-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Joel Bremius, +358 18 25 000 (vxl)
joel.bremius@regeringen.ax

kirjaamo@stm.fi
ismo.tuominen@stm.fi

Ärende

Utlåtande om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i 58 a § (165/2021) i lagen om smittsamma sjukdomar och i statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelser verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom

Landskapsregeringen har 4.3.2021 mottagit en begäran om utlåtande från social- och hälsovårdsministeriet om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) och i statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelser verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (FFS 166/2021).

Social- och hälsovårdsministeriet framför i begäran om utlåtande att ministeriet, med bakgrunden att statsrådet 1.3.2021 i samverkan med republikens president konstaterade att det i Finland råder sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § i beredskapslagen (FFS 1552/2011), bereder en ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som en vanlig lag på så sätt att statsrådet genom förordning kan införa effektivare begränsningar än tidigare i synnerhet i fråga om antalet kundplatser, öppettider och serveringstider för förplägnadsrörelser. Social- och hälsovårdsministeriet framför vidare att det är möjligt att föreskriva mer omfattande begränsningar än för närvarande endast om det "på riksnivå är nödvändigt att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom på grund av en snabb acceleration av epidemin eller om en virusvariant hotar att sprida sig och det inom området i fråga konstateras sådana sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor i området".

Landskapsregeringen bedömer inledningsvis att nödvändigheten med mer omfattande begränsningar av förplägnadsrörelser på Åland efter 28.3.2021 än vad som anges för spridningsfasen enligt den av landskapsregeringen antagna handlingsplanen för hantering av covid-19 epidemin på Åland (reviderad 28.1.2021, ÅLR 2020/8256) är

tveksam. Det finns inte ett enda bekräftat smittfall kopplat till förplägnadsrörelser på Åland trots en betydligt högre smittspridning på Åland de senaste veckorna jämfört med tidigare under pandemin. En begränsning av förplägnadsrörelsernas serveringstider för alkoholdrycker och öppettider till kl. 17:00 respektive 18:00 vore därför en oproportionerligt stor inskränkning i näringsrätten och innebär en avsevärd skillnad jämfört med de begränsningar som hittills har tillämpats i epidemins spridningsfas.

Landskapsregeringen konstaterar vidare att tillämpbarheten på Åland av sådana mer omfattande begränsningar som social- och hälsovårdsministeriet beskriver är oklar med tanke på de särskilda förutsättningar som Ålands insulära och geografiska läge medför, vilket landskapsregeringen i flera tidigare utlåtanden har framfört. En reglering av mer omfattande begränsningar som förutsätter en nödvändighet på riksnivå riskerar därmed att inte kunna verkställas på Åland i rätt tid då situationen på Åland kan skilja sig märkbart jämfört med övriga regioner i Finland.

Slutligen noterar landskapsregeringen att social- och hälsovårdsministeriet även utreder om musiken (artistuppträdanden, dans- och bakgrundsmusik) som spelas i förplägnadsrörelser bör kunna begränsas genom förordning. Artistuppträdanden och andra liknande offentliga tillställningar i förplägnadsrörelser omfattas redan av de myndighetsbeslut om begränsning av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som fattas med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar, vilket enligt landskapsregeringens handlingsplan i spridningsfasen bör begränsas till högst 10 personer om arrangören följer de föreskrivna smittskyddsanvisningarna. Nödvändigheten att i förordning på riksnivå utfärda ytterligare begränsningar kan därmed ifrågasättas.

Vicelantråd

Harry Jansson

Minister

Annika Hambrudd

FÖR KÄNNEDOM

Ålandsminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi
Heidi Kaila, Statsrådets kansli, heidi.kaila@vnk.fi
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, Justitieministeriet, janina.groop-bondestam@om.fi
Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@stm.fi
Anna Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@stm.fi